

Tverrprofesjonelt samarbeid i folkehelsearbeid;

- **Hva er tverrprofesjonelt samarbeid?**
- **Hva skal til for å lykkes?**

Sissel Johansson Brenna, HVL

Presentasjon for Rogaland fylkeskommune, 10 mars 2020

- Tverrfaglig.....
- Tverrsektorielt.....
- Tverrprofesjonelt
- Tverretatlig
- "Sømløse tjenester"
- Samarbeid med bruker
- Samhandling
- Samarbeid
- Samarbeidslæring

*Dine, mine eller
våre tiltak?*

Holder det at kloke hoder legges sammen?

Roller og ansvar i samarbeid?

*Faglighet, ulikhet og tillit
som forutsetninger for tverrfaglighet*

Tverrprofesjonelt samarbeid, individnivå eller systemnivå?

Folkehelsearbeid i Rogaland

Systemnivå:

- Godt forankret i avtaler, lov- og regelverk
- Tatt inn i mål- og rapporteringsverktøy
- Forankret hos relevante samarbeidspartnere
- Ansvarfordeling
- Økonomiske rammer
- Møtepunkter

Individnivå:

- Skape støttende miljø
- Forankre.....
- Dedikerte medlemmer
- Innmeldt ønske om å ha fokus på tverrfaglig arbeid
- ?
- ?

Hvordan stemmer dette med deres erfaringer?

Tverrprofesjonell samarbeidskompetanse; har det noe for seg?

«Det moderne arbeidsliv etterspør kandidater både med dyp faglig kunnskap, og med evne til å ta kunnskapen i bruk i samarbeid med andre. Gode samarbeidsevner, evne til å belyse maktstrukturer, se konsekvenser av ulike typer beslutningsprosesser, og til å ta tak i vanskelige tema før de utvikler seg til fastlåste konflikter, er avgjørende for å lykkes med komplekse oppgaver.»

Internasjonale føringer:

“The World Health Organisation (WHO) and its partners recognize interprofessional collaboration in education and practice as an innovative strategy that will play an important role in mitigating the global health workforce crises.”

Hentet fra WHO. (2010). Framework for Action on Interprofessional Education & Collaborative Practice, Key messages, s. 7

Komplementær kompetanse

Hva skal dere samarbeide om?

When two or more individuals from different backgrounds with complementary skills interact to create a shared understanding that none had previously possessed or could have come to on their own.

Må samarbeid læres? Og hvordan foregår i så fall samarbeidslæring?

(WHO, 2010)

Noen begrepsavklaringer:

Tverrprofesjonelt samarbeid: Mange, dels overlappende og dels samme definisjon brukt om ulikt innhold. Felles for alle er at det knyttes et ekstra utbytte til det som skjer i møte/samspill mellom representanter for ulike kunnskapsfelt.

Nyere litteratur inkluderer samarbeid med brukerens, samarbeid mellom utdanning og praksis, samarbeid med frivillige organisasjoner....., og benytter begrepet «samarbeidspraksis» (collaborative practice).

Tverrprofesjonell læring: Å lære av-, om og sammen med hverandre.

”Occasions where two or more professions learn from and about each other to improve collaboration and the quality of care” (CAIPE 1997)

Hentet fra Willumsen og Ødegård, (2016, kap 2 og kap 10)

Tverrprofesjonelt samarbeid (samarbeidspraksis) er et middel til å sikre faglig forsvarlige tjenester ved sammensatte behov

Tverrprofesjonell læring er et virkemiddel for å oppnå tverrprofesjonell samarbeidskompetanse

For å få dette til må vi skape kultur for samarbeid!

Oppmerksomhet rundt tverrprofesjonelt samarbeid i utdanning og praksis er oppfølging av en rekke meldinger, rapporter og evalueringer som peker på at samarbeid mellom profesjoner, enheter og nivåer er utilstrekkelig..

Stortingsmelding 47, 2008-2009:
Samhandlingsreformen

Lovverk og meldinger for aktuelle
fagfelt

WHO (2010). Framework for Action on
Inter professional Education &
Collaborative Practice.
(WHO/HRH/HPN/10.3)

Rammeplaner og forskrifter for aktuelle
utdanninger i helse- og sosialfag

Meld. St. 13 (2011-2012). Utdanning
for velferd. Samspill i praksis.

Forskrift om felles rammeplan for
utdanninger i helse og sosialfag
(september 2017)

Folkehelsemeldingene (2015 og 2019), og Lov om folkehelsearbeid tilsier at det er et tydelig fokus på samarbeid innen folkehelsearbeid.

Hvem samarbeider dere med?

Hva vet dere om kompetanseområdene til relevante samarbeidspartnere?

Stortingsmelding 47, 2008-2009: *Samhandlingsreformen*

Er i hovedsak en systemreform med fokus på det strukturelle forholdet mellom ulike enheter, nivåer, etater, institusjoner og organisasjoner i tjenesteapparatet innen helse- og sosialsektoren.

I reformen omtales satsing på samhandling som avgjørende for å skape mer koordinerte tjenester, og bedre kvaliteten på tjenestene.

Stortingsmelding 47, 2008-2009: *Samhandlingsreformen*

Beskriver *tre hovedutfordringer*:

- for liten innsats for å begrense og forebygge sykdom,
- behov for koordinerte tjenester (tjenestene er fragmenterte)
- demografisk utvikling som kan true samfunnets økonomiske bæreevne.

Stortingsmelding 47, 2008-2009: Samhandlingsreformen

Kap 5: Pasientrolle og pasientforløp.

«Skal summen av gamle og nye tiltak gi de tilsiktede effektene for bedre samhandling er det avgjørende at det innenfor helse- og omsorgstjenesten utvikler seg en faglig og organisatorisk kultur, der de ulike faglige aktørene og organisatoriske enhetene i større grad ser sine egne tjenester som en del av et samlet pasientforløp. Mer konkret betyr dette at aktørene må utvikle felles forståelse av hva som er gode pasientforløp for de ulike pasientgruppene og for den enkelte pasient, og samles om felles mål for behandlingen.»

Så hvordan kan kultur for bedre samarbeidspraksis skapes?

Kultur som utfordring i tverrprofesjonelt samarbeid?

Verdier og sosialisering (fra Irgens 2007)

- › De verdier vi har med oss møter de verdier som kjennetegner den profesjon vi går inn i.
- › Ulike yrker kjennetegnes av ulike verdisyn, og sosialiseringen inn i yrket medfører også en innføring inn i det som holdes for å være rett og galt, viktig og uviktig i yrket.
- › Denne opplæringen og innføringen skjer allerede i utdannelsen, og fortsetter i arbeidslivet.

Kjernekompetanser for tverrprofesjonelt samarbeid

(utviklet av et ekspertpanel blant amerikanske helse- og sosialfagorganisasjoner, 2011)

Verdier og etisk grunnlag for tverrprofesjonell praksis

- Å handle med ærlighet og integritet
- Å respektere verdighet og private områder
- Respektere andre helseprofesjoners unike kulturer, verdier, roller/ansvarsområder og ekspertise
- Utvikle et tillitsfullt forhold til pasienter, deres familier og andre teammedlemmer.

Roller og ansvarsfordeling

- Å formidle tydelig sin egen rolle
- Å forklare andres roller og ansvar

Tverrprofesjonell kommunikasjon

- Effektivt kommunikasjonsverktøy
- Tilbakemelding og respons

Team og teamarbeid

- Felles problemløsning
- Reflektere over forbedringer både individuelt og som team

Interprofessional Education Collaborative Expert Panel

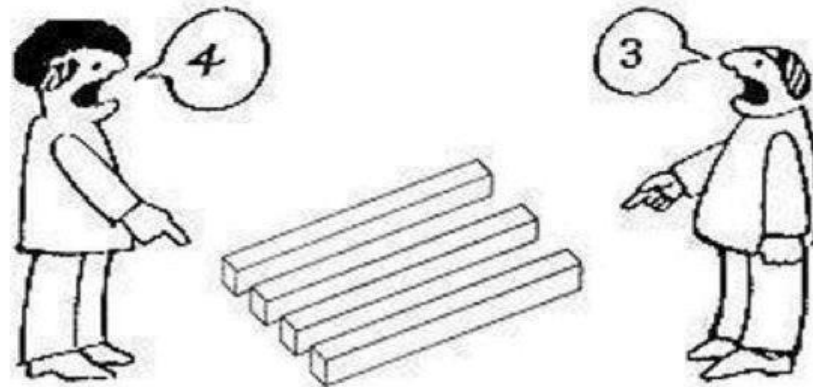
Verdi/etikk.

1. **Sette pasienters- og befolkningsgruppers interesser i sentrum for tverrprofesjonell tjenesteyting**, for helseprogrammer og helsepolitikk, med helsefremming og likebehandling i helse gjennom hele livssyklusen som mål.
2. Respektere pasientens **verdighet og personvern**, og ivareta konfidensialitet i utførelse av team-basert omsorg.
3. **Verdsette kulturelt mangfold** og individuelle forskjeller som kjennetegner pasienter, befolkningsgrupper og helseteam.
4. **Respektere andre helseprofesjoners unike kulturer, verdier, roller/ansvarsområder og ekspertise**, og den innvirkningen disse faktorene kan ha på helseutfall.
5. **Samarbeide med de som mottar helsetjenester, de som utfører tjenestene, og andre som bidrar til eller støtter forebyggende arbeid, helsetjenester og helseprogram.**
6. **Utvikle et tillitsfullt forhold** til pasienter, deres familier og andre teammedlemmer.
7. Utvise **høy standard for etisk atferd** og høy kvalitet på omsorg i teambasert pasientarbeid.
8. **Håndtere etiske dilemmaer** relatert til tverrprofesjonelle pasientsentrerte/ befolkningssentrerte omsorgssituasjoner.
9. **Handle med ærlighet og integritet** i relasjoner med pasienter, familier, lokalsamfunn og andre teammedlemmer.
10. **Vedlikeholde sin profesjonskompetanse i samsvar med eget ansvarsområde.**

(IPEC 2011, oversatt i Iversen og Hauksdottir (red) (2020) : Tverrprofesjonell samhandling og teamarbeid. Kjernekompetanse for fremtidens helse- og velferdstjenester, kap 7)

Hvordan forholder vi oss til ulikhet?

Og hvordan fordeles definisjonsmakten av hva som er «rett» perspektiv?

Samarbeid forutsetter tillit til andres vurderinger

Tillit ovenfra; eks i form av autorisasjon, stillingskategori....

Tillit nedenfra; eks fra pasienter klienter

Tillit mellom personer; eks mellom kolleger

Tillit til hverandres

- intensjoner
- kompetanse
- teknologi

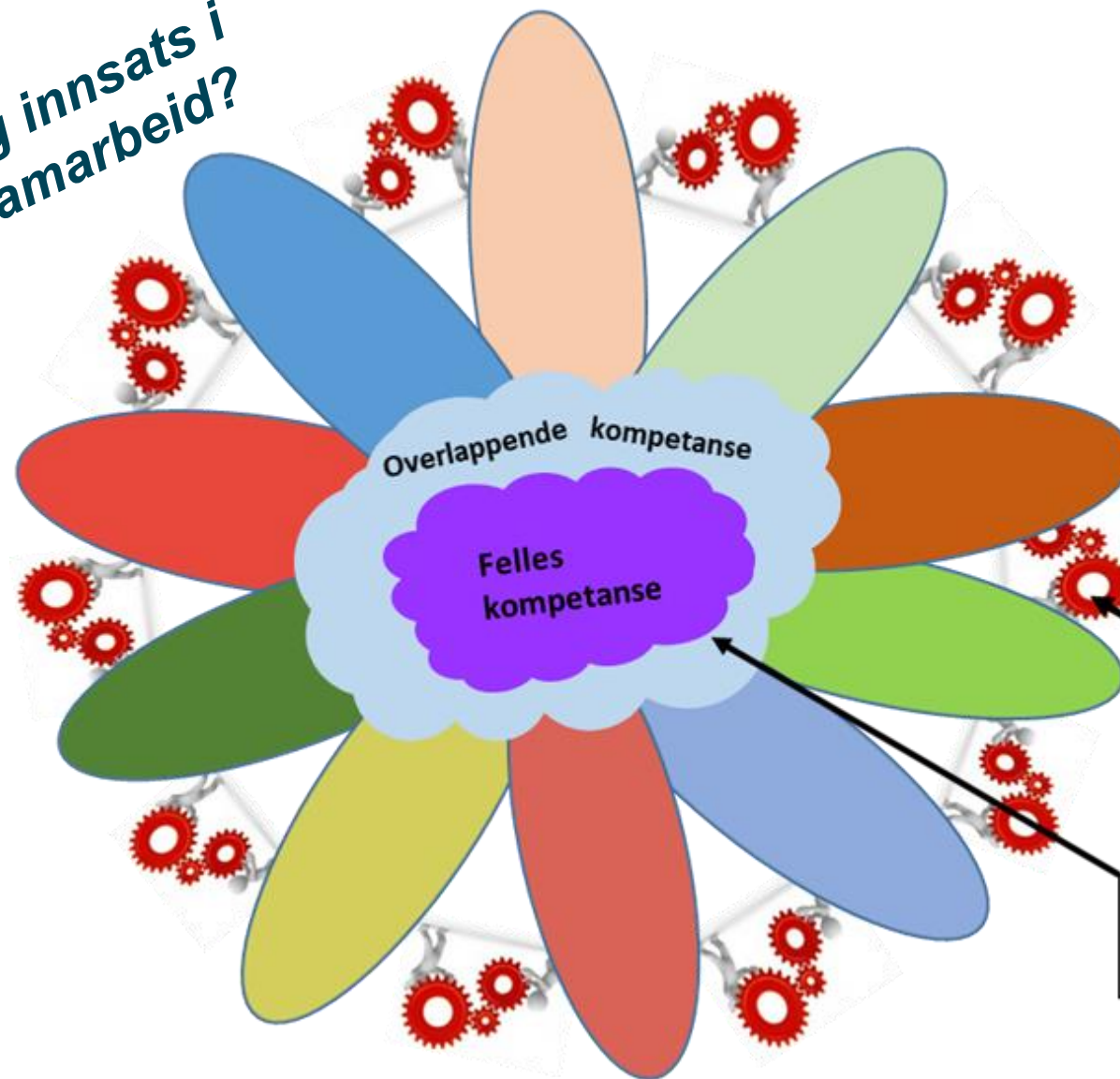
- tillit utfordres av ulikheter
- kan (og bør) vi ha tillit til vurderinger vi ikke forstår?

Et perspektiv på tillit i samarbeidsrelasjoner:

Harald Grimen (norsk filosof):

Profesjonelle som samarbeider godt, utvikler tillitskjeder..... Der tilliten bygger på kompetanse, kan det innebære at yrkesutøverne ikke trenger å kontrollere hverandres ytelser, og at arbeidsoppgaver ikke må gjøres på nytt hver gang den passerer fra person til person.

Hvor har vi fokus og innsats i tverrprofesjonelt samarbeid?

Fra Willumsen 2009/2016:

- Spisskompetanse
- Kjernekompetanse
- Overlappende kompetanse
- Felleskompetanse

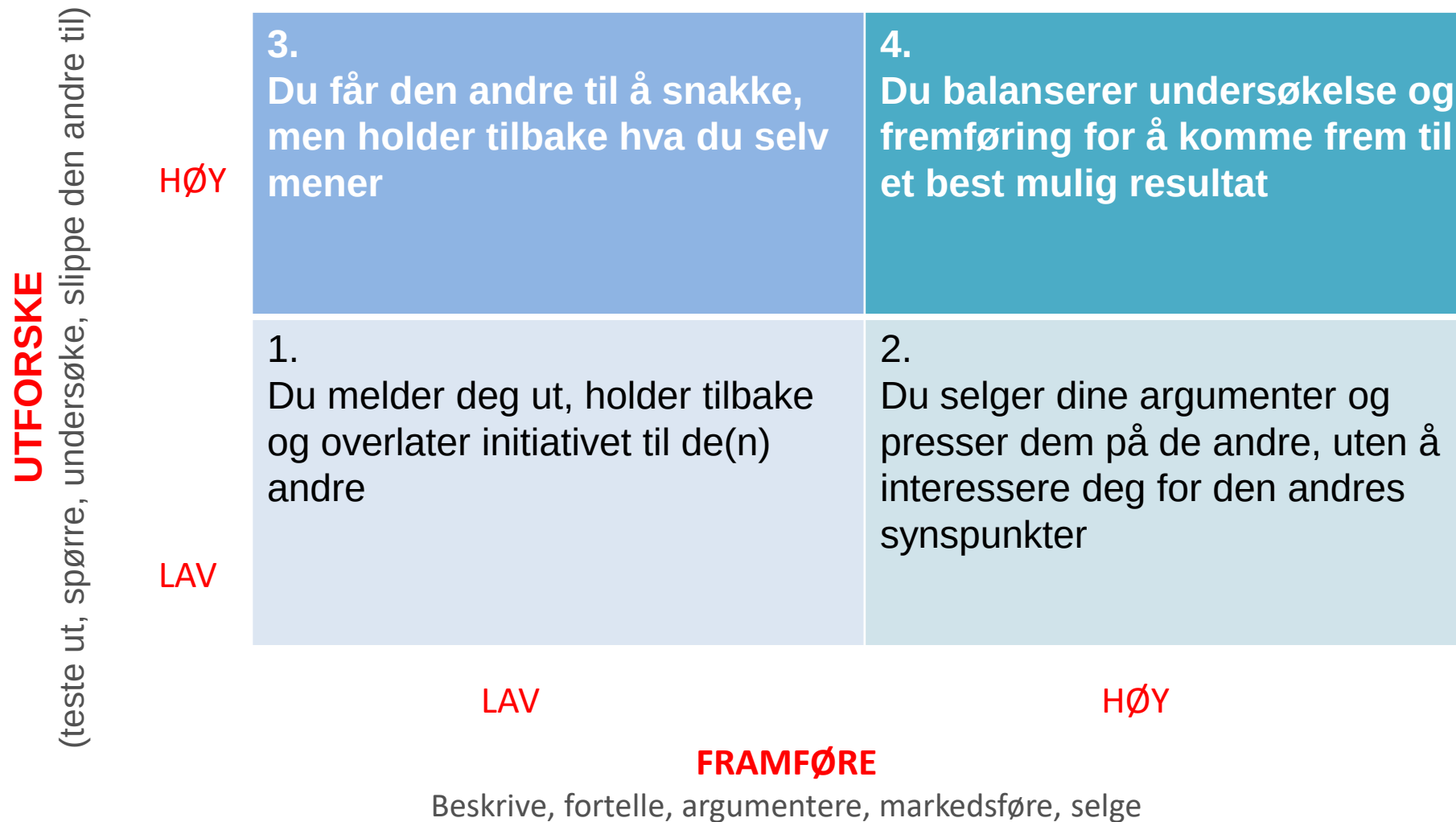
Mulige innsatsområder i tverrprofesjonelt samarbeid

Noen spørsmål å ha i bakhodet:

1. Hva er min fagkunnskap og mitt bidrag i et tverrprofesjonelt samarbeid i folkehelsearbeid?
2. Hva kan være relevant for de andre å vite om min kompetanse?
3. Hva har jeg behov for å lære om, med og av de andre deltakerne i samarbeidet?
4. Hvilken rolle tar jeg i samarbeidsrelasjoner?

Framføring og utforskning i samarbeidsrelasjoner

fra Irgens, E.J: (2007) Profesjon og organisasjon, s. 133

Tverrprofesjonelt samarbeid, individnivå eller systemnivå?

Folkehelsearbeid i Rogaland

Systemnivå:

- Godt forankret i avtaler, lov- og regelverk
- Tatt inn i mål- og rapporteringsverktøy
- Forankret hos relevante samarbeidspartnere
- Ansvarfordeling
- Økonomiske rammer

Individnivå:

- Skape støttende miljø
- Forankre.....
- Innmeldt ønske om å ha fokus på tverrfaglig arbeid
- ?
- ?

Trengs det påfyll på noen av sidene?

Noen referanser

Interprofessional Education Collaborative Expert Panel. (2011). Core competencies for interprofessional collaborative practice: Report of an expert panel. Washington, D.C.: Interprofessional Education Collaborative.

Irgens, E. (2007): Profesjon og organisasjon, Å arbeide som profesjonsutdannet. Bergen: Fagbokforlaget

Iversen og Hauksdottir (red.) (2020): Tverrprofesjonell samhandling og teamarbeid. Kjernekompetanse for fremtidens helse- og velferdstjenester. Oslo: Gyldendal NB: Kommer i løpet av våren

Meld. St. 13 (2011-2012). Utdanning for velferd

Molander, A og Terum, L.I (red.) (2008) Profesjonsstudier. Oslo: Universitetsforlaget

Stortingsmelding 47, 2008-2009: Samhandlingsreformen

Willumsen, E. & Ødegård, A(red.) (2. utg, 2016) Tverrprofesjonelt samarbeid -et samfunnsoppdrag. Oslo: Universitetsforlaget

WHO. (2010). Framework for Action on Interprofessional Education & Collaborative Practice. (WHO/HRH/HPN/10.3). WHO. (2010). http://www.who.int/hrh/resources/framework_action/en/

